

Kráľova Lehota

Obecný časopis

Júl 2008

Číslo 2

Ročník 4

Železničná stanica Kráľova Lehota

Možnosti výstavby železnice z Bohumína do Košíc sa študovali už koncom 50. rokov 19. storočia. V prvom návrhu v roku 1864 predložili trasu železnice hore Čiernovážskou dolinou. Bola finančne najlacnejšia a keďže viedla cez lesnatý terén, nehrozili jej v zime záveje. V Čiernovážskej doline bola navrhnutá železničná stanica v Hoškovej (teraz osada Čierny Váh) a trať mala viesť cez Vyšnú a Nižnú Šuňavu do Popradu. Belgickými inžiniermi boli predložené na posúdenie i ďalšie dva návrhy a to údolím Hybice a údolím Bieleho Váhu. Proti trase hore Hybicou sa postavili Hybenia i Východňania, lebo nechceli, aby im železnica rozkrájala polia. Nakoniec definitívne schválili a v lete 1868 vymerali trasu železnice hore údolím Bieleho Váhu.

Stavať sa začalo v apríli 1869. Na rýchlo postupujúcej stavbe pracovalo súčasne až 17 tisíc robotníkov. Stavalo sa ručne a pomocou ťažných zvierat, povozov a kár. Železničnú trať v úseku Poprad – Žilina otvorili 7. decembra 1871.

V začiatkoch v Kráľovej Lehote nebola železničná stanica ani zástavka. V roku 1882 však už vlak zastavoval aj v našej obci. Železničná zástavka pozostávala z maličkých jednoposchodovej budovy asi 50 m poviše potoka Bocianka. Terajšiu budovu železničnej stanice aj budovu skladu tovaru a dve vedľajšie koľaje postavili v roku 1906.

Vznikom Slovenského štátu v roku 1939 sa začalo s programom rozvoja železníc, ktorý obsahoval aj elektrifikáciu tratí. Na Slovensko prišli odborníci firiem Brown - Boveri, Siemens a AEG, ktorí vypracovali projekt. Prvý mal byť elektrifikovaný úsek Liptovský Mikuláš - Spišská Nová Ves. Ako zdroje elektrickej energie boli navrhnuté dve vodné elektrárne, z nich jedna na Čiernom Váhu. Začala však 2. svetová vojna.

Prvé staničné reléové zabezpečovacie zariadenie na území Československa začala v roku 1950 budovať v Kráľovej Lehote švédka firma Ericson. Išlo o dodávku objednanú ešte za Slovenského štátu.

1. Stavba mosta ponad Váh pri Maši, 1870

2. Stavba mosta na sútoku Bieleho a Čierneho Váhu, okolo r. 1895

Kráľova Lehota

Júl 2008 / číslo 2

Ročník 4

3. Fotografia vybratá do súťaže FISAIC, 2007

5. Prednosta Slavomír Guráň, 2008

Pracovník v úseku výpravcov, ktorý sa stará o výpravcov a dozorcov výhybiek, ktorí zabezpečujú aj predaj cestovných lístkov. Vo Východnej pracuje 5 výpravcov, 10 signalistov na stavadlách a 3 robotníci v doprave. Vo Važci sú 2 pracovníčky ŽS Slovensko zabezpečujúce predaj cestovných lístkov.

V Kráľovej Lehote na železničnej vlečke a na ďalších koľajistiach bolo v roku 2007 naložených 922 vozňov dreva a štrku, v 1. polroku tohto roka 405 vagónov dreva a štrku.

F. Bizub, foto Lipt. múzeum Ružomberok (1,2) a autor (3,4,5)

4. Železničná stanica Kráľova Lehota, 2008

Elektromontážne práce prebiehali celý rok 1951 a v júni 1952 bola reléovka daná do prevádzky.

Elektrifikácia železnice ako prvá v Československu sa začala v roku 1952 na Liptove, lebo pre túto trať ostali zhotovené projekty. Elektrickú prevádzku na trati Žilina - Spišská Nová Ves otvorili 25. februára 1956. Stavba bola školou pre projektantov, technikov, výrobné a montážne podniky z celého Československa. Železničná stanica a meniareň v Kráľovej Lehote sa na tom podieľali nemalou mierou.

V súčasnosti pod železničnú stanicu v Kráľovej Lehote organizačne patrí aj železničná stanica Východná a železničná zástavka Važec. Prednostom je Slavomír Guráň z Krmeša. Na uvedených troch pracoviskách je zamestnaných 30 ľudí, ktorí sa striedajú v službe. V Kráľovej Lehote je 5 výpravcov (z nich 1 žena) a 5 dozorcov výhybiek, ktorí zabezpečujú aj predaj cestovných lístkov. Vo Východnej pracuje 5 výpravcov, 10 signalistov na stavadlách a 3 robotníci v doprave. Vo Važci sú 2 pracovníčky ŽS Slovensko zabezpečujúce predaj cestovných lístkov.

V Kráľovej Lehote na železničnej vlečke a na ďalších koľajistiach bolo v roku 2007 naložených 922 vozňov dreva a štrku, v 1. polroku tohto roka 405 vagónov dreva a štrku.

F. Bizub, foto Lipt. múzeum Ružomberok (1,2) a autor (3,4,5)

Aký bude prechod zo slovenskej koruny na euro ?

8. júl 2008

Rada ministrov financií Európskej únie (EÚ) potvrdila zavedenie eura na Slovensku a stanovila konverzný kurz 30,1260 Sk a z 1 euro.

august 2008

Začiatok povinného dvojitého zobrazovania cien a ďalších finančných hodnôt v korunách aj v eurách.

1. január 2009

Vstup do eurozóny – začiatok platenia v eurách.

1. – 16. január 2009

Budeme môcť platiť v korunách aj v eurách, výdavky budú len v eurách.

30. jún 2009

Koniec výmeny korunových mincí v komerčných bankách.

31. december 2009

Koniec dvojitého zobrazovania cien a koniec výmeny korunových bankoviek v bankách.

Aké budú eurové bankovky a mince ?

Existuje sedem eurových bankoviek: 500, 200, 100, 50, 20, 10, 5 eur a osem eurových minci v hodnote 2, eurá, 1 euro a 50, 20, 10, 5, 2, 1 centov.

Ako si vymeniť peniaze ?

Najjednoduchším spôsobom je uložiť si prebytočnú hotovosť pred zavedením eura na účet do banky, kde budú automaticky prevedené na euro. Po zavedení eura budú komerčné banky bezplatne vymieňať koronové mince do konca júna 2009, bankovky do konca roka 2009. Národná banka Slovenska bude vymieňať mince do konca roka 2013 a bankovky neobmedzene.

Bankomaty budú od 1. januára 2009 vydávať len euro.

Ako nenaletieť podvodníkom ?

Základná rada je nevpúšťať si k sebe domov neznámych ľudí. Výmenu za eurá budú môcť robiť len banky a to zadarmo. Nebudú to môcť robiť žiadne iné organizácie, samosprávy, mestské úrady, kraje či starostovia. Nebudú do domov posielat' sprostredkovateľov, ktorí by mali vymieňať peniaze alebo zbierať informácie od občanov. Nikto nemusí nikomu nahlasovať údaje o svojich úsporách, čísla bankoviek, ani kedy a koľko peňazi si pôjde vymeniť. **Preto upozorňujeme občanov, neverte nikomu, kto k vám chce prísť preto, že sa zavádza euro a ponúkne vám pomoc či nejakú službu alebo výmenu korún za euro. S najväčšou pravdepodobnosťou pôjde o podvodníka. Koruny sa budú meniť za eurá len v bankách a v obchodoch !!!**

Redakcia

Zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva**Uznesenie číslo 2 / 2008**

zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Kráľovej Lehote, konaného dňa 31. 3. 2008

Obecné zastupiteľstvo v Kráľovej Lehote**A. konštatuje, že**

uznesenie čis. 1/2008 z Obecného zastupiteľstva konaného dňa 18. 2. 2008 bolo splnené

B. schvaľuje

1. správu o činnosti Drobnéj prevádzky pri Obecnej úrade v Kráľovej Lehote za rok 2007
2. odpredaj pozemku vo vlastníctve obce Kráľova Lehota, parc. č. 532/4, 532/10 o výmere 800 m² pre IBV Ivanovi Jančígovi, 032 33 Kráľova Lehota č. 184 v sume 370,- Sk/m². Náklady súvisiace s prevodom pozemku kupujúci a predávajúci budú znášať na polovicu. Zároveň poveruje starosta obce zabezpečiť potrebné úkony súvisiace s predajom pozemku na kupujúceho
3. Smernicu č. 1/2008 o postupe pri vyplňovaní, predkladaní, vyhodnocovaní a uchovávaní majetkového priznania a o konaní vo veciach majetkových
4. Cezhraničnú spoluprácu obce Kráľova Lehota – doplnok k PHSR na roky 2007 – 2013
5. Strategický dokument pre región Liptov s dopadom na cezhraničného partnera Gminu Nowy Targ na roky 2007 – 2013
6. Všeobecne záväznú nariadenie č. 1/2008 obce Kráľova Lehota o dodržiavaní verejného poriadku, čistoty a ochrany prírody krajiny
7. Účtovný rozvrh platný od 1. 1. 2008
8. Návštevu obce Kráľova Lehota, ČR v I. polroku 2008

C. berie na vedomie

1. odstúpenie manželov Gracíkovcov od kúpy pozemku na výstavbu IBV z rodinných dôvodov
2. odstúpenie od žiadosti Petera Čimboru, Kráľova Lehota č. 60, o prenájom budovy drobnéj prevádzky (Arkadia Pub)
3. list OR HaZZ L. Mikuláš vo veci ochrany lesov pred požiarimi v roku 2008
4. oznámenie akcie Campfest 2008 – Mládež pre Krista – Slovensko, združenie Prešov, ktorý sa bude konať 7. – 10. augusta 2008

D. ukladá

l.p. Pavlákov, vedúcemu DP pri OcÚ v Kráľovej Lehote predložiť do najbližšieho zasadnutia obecného zastupiteľstva návrh a opatrenia na zefektívnenie činnosti drobnéj prevádzky

E. súhlasí

l.s uloženie kanalizačnej pripojky Ivana Capku, Kráľova Lehota 15, do obecného pozemku parc. č. 207/3 k.ú. Kráľova Lehota

Overovatelia: Ing. Jozef Cerovský, Pavel Lehotský ml.

Starosta obce: Vladimír Kaprini

Uznesenie číslo 3 / 2008

zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Kráľovej Lehote, konaného dňa 12. 5. 2008

Obecné zastupiteľstvo v Kráľovej Lehote**A. konštatuje, že**

uznesenie čis. 2/2008 z Obecného zastupiteľstva konaného dňa 31. 3. 2008 sa plní priebežne

B. schvaľuje

1. správu o plnení rozpočtu Obecnej úrady v Kráľovej Lehote k 31. 3. 2008
2. členský príspevok obce Kráľova Lehota za člena Miestnej akčnej skupiny Horný Liptov vo výške 2.000,- Sk finančný príspevok na vydanie knižnej publikácie Balada purpurovej ruže pre autorku Janku Bernathovú – Lehotskú, bytom Banská Štiavnica, rodáčku z Kráľovej Lehoty, vo výške 3.000,- Sk
3. pôžičku pre Cirkevný zbor evanjelickej cirkvi a.v. v Kráľovej Lehote vo výške 50.000,- Sk, ktorá bude použitá na výmenu okien na evanjelickej fare v Kráľovej Lehote s termínom vrátenia do 31.10.2008
4. dopredaj pozemku záhrady zo strany severnej, na úroveň hranice ostatných susedov pre MUDr. Jarmilu Hybbenovú, trvale bytom Kráľova Lehota, vo výške 30,- Sk/m² s tým, že všetky náklady spojené s majetkoprávnym vysporiadaním bude znášať kupujúci
5. finančný dar člena do Klubu darcov Komunitnej nadácie Liptov, Liptovský Hrádok, vo výške 1.000,- Sk pre rok 2008

C. súhlasí

1. so zaradením obce Kráľova Lehota do územia Miestnej akčnej skupiny Horný Liptov
2. s prerokovaním bodu č. 3 z pozvánky zo dňa 6. 5. 2008 – Prejednanie návrhu a opatrenia na zefektívnenie činnosti Drobnéj prevádzky pri obecnej úrade v Kráľovej Lehote na najbližšom zasadnutí obecného zastupiteľstva

D. nesúhlasí

1. s transformáciou pošty Kráľova Lehota na poštu Partner Kráľova Lehota

Overovatelia: Jozef Lesák, Ing. Jozef Cerovský

Starosta obce: Vladimír Kaprini

Rozvoj obce**Aktivity v období apríl – jún 2008**

V rámci aktívnej činnosti prevádzali nezamestnaní z našej obce (v počte 11 osôb) čistenie chodníkov a verejných priestranstiev po zimnom období od posypového materiálu, čistenie rigolov, kosenie verejných priestranstiev v celej obci a cintorína.

Bolo zabezpečené pílenie, štiepanie a rúbanie dreva pre materskú školu a kultúrny dom, obidve kotolne boli zásobené na zimné vykurovacie obdobie uhlím a koksom.

Spracovanie dreva na kúrenie

Rozvoj obce v roku 2008

Na základe podanej žiadosti na Environmentálny fond Bratislava, minister životného prostredia SR rozhodol o pridelení finančnej dotácie pre rok 2008 na pokračovanie kanalizácie a ČOV II. etapy vo výške 5,0 mil. Sk. Obec sa podieľa vo výške 5 % z pridelených finančných dotácií.

Dodávateľ SIPS s.r.o. v mesiaci máj – jún realizoval pokračovanie výstavby splaškovej kanalizácie od križovatky pri obchode COOP Jednota hore starou dedinou až po rod. dom p. Vrlíka o dĺžke 467 m. Na ďalšiu čističku je vykopaná základová jama vrátane zabetónovania armovaného základu a bude sa pokračovať so stavebnými prácami a montážou technológie.

Výstavba kanalizácie v starej dedine

Na základe rozhodnutia obecného zastupiteľstva bola zabezpečená projektová dokumentácia na akciu „Dostavba splaškovej kanalizácie Kráľova Lehota“ pokračovaním od domu p. Vrlíka po koniec ulice Potok (po penzióne CEWOOD Slovakia). Obec na toto zabezpečuje územné a vodoprávne rozhodnutie a v zmysle zákona č. 25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov robí výber dodávateľa stavby.

Na základe predloženej žiadosti v rámci programu „Obnovme si svoj dom NKP Kaštieľ (objekt Materskej školy) Ministerstvo kultúry SR schválilo dotáciu na „Stavebné úpravy – obvodový plášť a spevnené plochy“ vo výške 750 tisíc Sk s tým, že spolufinancovanie obce bude vo výške 30 %. Stavebné práce na oprave fasády celej budovy a časti chodníka budú realizované v mesiaci júl – október 2008.

Dodávateľ Lesostav s.r.o. Lipt. Hrádok začal rekonštrukčné práce havarijného stavu vykurovania objektu Kultúrneho domu I. etapy o rozpočtovom náklade 462 tisíc Sk. Práce vrátane úprav budú ukončené do 15. 8. 2008 a budú financované z rozpočtu obce.

Zo strany obce bolo zabezpečené územné a stavebné rozhodnutie na prístupový chodník do obce Kráľova Lehota (od mosta potoka Bocianka popri miestnej komunikácii k ihrisku). Osloveným dodávateľom bola predložená výzva na cenovú ponuku, je prísľub na zabezpečenie finančného príspevku a spolufinancovania z mimoriadneho fondu vo výške 500 tisíc Sk, zvyšné finančné prostriedky zabezpečí obec z vlastného rozpočtu.

O žiadosti podanej na Ministerstvo financií SR o poskytnutie finančnej dotácie na rekonštrukciu a modernizáciu miestneho rozhlasu bude rozhodnuté v júli 2008.

V. Kaprini**Zo života obce****Športový deň pri príležitosti Medzinárodného dňa detí****Na podujatí bola hojná účasť****Súť až v kresbe na asfalt****Maskot Lišiak rozveseľoval deti**

Usporiadala ho 31. mája 2008 na futbalovom ihrisku komisia pre kultúru, školstvo, šport a cestovný ruch pri obecnej úrade v spolupráci s penziónom Larion. Ihrisko bolo plné detí, ktoré súťažili v rôznych športových disciplínach. Odmenu pre deti boli výhry od obce a miestnych sponzorov. Pekné a príjemné súťažno-športové podujatie predčasne ukončila silná búrka, ktorá zmarila rodinné súťaže aj diskotéku.

Text a foto V. Kaprini**Kniha o Čiernom Váhu**

V apríli tohto roku vyšla kniha *Lesnícky cintorín na Čiernom Váhu*. Vydali ju Lesy Slovenskej republiky, š. p. Banská Bystrica, vyťažilo Národné lesnícke centrum vo Zvolene. Autor František Bizub v nej na 52 stranách a 122 obrázkoch zdokumentoval históriu osady Čierny Váh od najstarších čias po súčasnosť a vlastný výskum drevenej kaplnky Najsvätejšej Trojice s drevenou zvonnicou, cintorínom a pamätným stĺpom palatina Jozefa. Kniha slúži ako podklad Lesníckemu a drevárskemu múzeu vo Zvolene pri postupnej rekonštrukcii týchto kultúrnych pamiatok a na zriadenie malej muzeálnej expozície v čiernovážskej drevenej železničnej stanicičke.

Knihu pokrstili 1. mája 2008 v lesníckom skanzene vo Vydrowskej doline na Čiernom Balogu ministerka pôdohospodárstva SR Ing. Zdenka Kramplová a generálny riaditeľ Lesov SR doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD za hojnej účasti návštevníkov, ktorí prišli dvoma vlakmi úzkokoľajnej lesnej železnice. Krstilo sa pokropením knihy smrekovými vetvičkami namočenými do vody z Čierneho Váhu a z Čierneho Balogu. Vodu priniesli v hlinených krčiazkoch krojované dievčatko a chlapec.

Lesná správa Čierny Váh je prvou na Slovensku, ktorá má svoju publikáciu.

Ministerka Z. Kramplová krstí knihu

Zbierka básní našej rodáčky

S radosťou oznamujeme, že naša rodáčka Janka Bernáthová, rod. Lehotská nenechala rukopisy svojich básní v šuplíku, ale vydala svoju prvú básnickú zbierku **Balada purpurovej ruže**. Nie sú to básne neznáme. Recituje ich často najmä na banskoštiavnických kultúrnych a spoločenských podujatiach. Svoj úspešný autorský večer mala v tomto meste 12. októbra 2006 pod názvom *Štvrtá jabloň* a písali sme o ňom v našom obecnom časopise č. 1 / 2007 na s. 12.

Vlak zo stanice Detstvo

*Vlak zo stanice Detstvo vtedy odchádzal,
keď na peróne stála moja mať.
Zo sveta rozprávok ma sprevádzal
križik na čelo, čo mi stihla dať.
„Neplač mamička,“ ešte zavolám,
no v ruke nemám lístok spiatocný ...*

Prvá časť zbierky je o láske a z nej plynúcej jemnej erotiky, vášne, radosti ale aj smútku zo sklamaní. Nie sú to však len básne o láske ženy k mužovi, ale tiež o láske k starým rodičom, rodičom, synovi, priateľom. Druhá časť *Neviditeľné putá* vyjadruje jej citový vzťah k rodnej dedine, spomienkam na blízkych a priateľov, na miesta, kde trávila detstvo a kde vždy tak rada vracia. Ďalšou časťou plnou pokory pod názvom *Biele básne* vzdáva úctu Bohu. Vo štvrtých časti *Stromy v nás* cez obrazy prírody pri striedaní ročných období nám lyricky tlmočí svoje nálady a pocity.

Janka dokáže aj v krátkej básni vyjadriť podstatu, pritom z nej sála cit, neha, skromnosť. Jej poézia pohľadí človeka na duši, povzbudí ho a dodá mu optimizmus.

Knížočka a krásnym purpurovým obalom a 121 básňami je vhodná ako darček pre blízkych a na výročia a sviatky. Môžete si ju zakúpiť v Dalovej galérii na skale v Kráľovej Lehotě, tel. 0908 906919.

F. Bizub

Jarná časť futbalovej sezóny

1	Vavrišovo	22	18	3	1	84:17	57
2	Hybe	22	13	4	5	51:30	43
3	Dovalovo	22	12	5	5	64:39	41
4	L.Ondrej	22	10	4	8	41:43	34
5	K.Lehota	22	9	6	7	36:34	33
6	L.Trnovec	22	7	7	8	41:32	28
7	Gôtovany	22	6	6	10	33:36	24
8	Ploštín	22	6	6	10	36:54	24
9	V.Poruba	22	6	6	10	34:58	24
10	P.Lehota	22	6	3	13	30:48	21
11	L.Ondrašová	22	5	4	13	25:49	19
12	Gálovany	22	5	4	13	28:63	19

V nedeľu 22. 6. 2008 sa odohral na ihrisku v Kráľovej Lehotě posledný zápas jarnej časti futbalovej sezóny 2007/2008. Naši futbalisti ukončili sezónu výhrou nad Gôtovami 3:0. Zabezpečilo im to umiestnenie v III. B triede na peknom 5. mieste, čo je po takmer sedemročnej odmlke v obci bez futbalu pekný úspech.

Všetkým fanúšikom a priaznivcom futbalu dávame na vedomie, že v sobotu 26. júla 2008 bude v Kráľovej lehotě usporiadaný futbalový turnaj za účasti mužstiev z Liptovskej Tepličky, Východnej, Hýb a domáceho mužstva, na ktorý Vás srdečne pozývame.

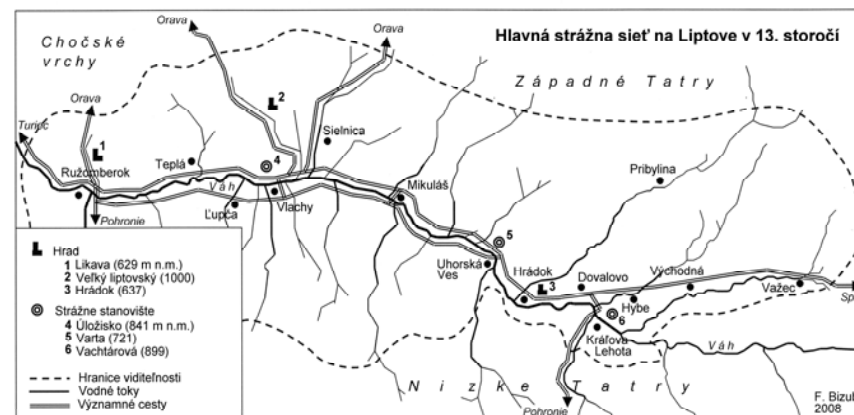
V. Kaprini

Čo sa nedostalo do knihy o našej dedine

Aj keď kniha *Z dejín Kráľovej Lehoty 1361 – 2006* má 344 strán, nemohli byť do nej zapracované všetky dokumenty, ktoré sme mali k dispozícii. Keďže aj badanie v archívoch pokračuje ďalej, v tejto rubrike budeme uverejňovať ďalšie a nové, ešte nepublikované poznatky z histórie našej dediny.

Vznik a pôvod rodu Lehotský

Pri vzniku Uhorska kvôli upevneniu svojho mocenského postavenia a na kontrolu križovatiek na významných obchodných cestách, ich horských prechodov a brodov cez rieky zriadili uhorskí králi na území Liptova vojenské strážne posádky. Konali nielen ochrannú službu, ale vyberali aj mýto. Využili pritom najmä staré, už existujúce slovanské obranné miesta.

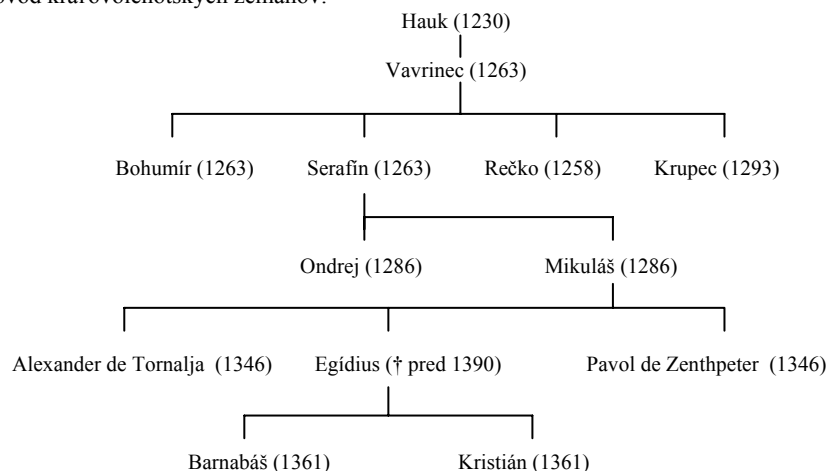

Prvým doloženým sídlom kráľovskej stráže v Liptove bola už v 12. storočí Uhorská Ves so strážnym stanovišťom na blízkom kopci Varta (721,8 m n. m.) nad Podturňou. K Uhorskej Vsi (Mogorfaľu) prináležalo veľké územie, ktoré daroval v roku 1230 kráľ Ondrej II. šľachticom a strážcom Beuchovi, Haukovi a Polkovi. Strážna posádka v Uhorskej Vsi nebola jediná v Liptove. Na západ od nej vo Vlachoch od 12. storočia vytvorili vojenskú kolóniu pravdepodobne Valóni so strážami na blízkom vrchu Úložisko (741,7 m n. m.), kde v miestach keltského sídla stál malý strážny hrad. Od Uhorskej Vsi smerom na východ niektorí historici predpokladajú strážnu kolóniu v Hybiach už koncom 12. storočia. Prítomnosť stráží v týchto miestach potvrdzuje aj pomenovanie vápencového hrebeňa Vachtárova (Wächter – strážca), z ktorého je výborný výhľad na všetky svetové strany. Tento vápencový hrebeň (899,7 m n. m.) je na južnej hranici hybského chotára, tesne nad Kráľovou Lehotou. Bolo to ideálne stanovisko pre strážu, lebo pod ním je sútok Bieleho Váhu, Čierneho Váhu, Bocianky a Hybice a nachádzala sa tu aj križovatka ciest vedúcich údoliami popri týchto vodných tokoch. Z hrebeňa Vachtárovej vidieť na sever po hrebene Vysokých Tatier, na východ po hranicu Liptova so Spišom a na západ až po Úložisko nad Vlachmi. Vyvýšeniny Vachtárova nad Kráľovou Lehotou, Varta nad Podturňou a Úložisko nad Vlachmi sú na osi juhovýchod – severozápad vzdušne vzdialené od seba na 8,5 a 16 km, navzájom viditeľné. Stráže na nich si takto mohli dávať navzájom znamenia, napríklad ohňom, pričom mali pod dohľadom takmer celý Liptov. Uvedené skutočnosti nás oprávňujú predpokladať, že tieto tri strážne body v 12. storočí, a aj neskoršie, tvorili hlavnú strážnu sieť v Liptove.

Považská cesta viedla zo Sliezka cez Žilinu a Turiec na Liptov a Spiš. Už v 11. storočí mala nielen vojenský, ale aj veľký obchodný význam. Bola to Magma via (Veľká cesta). Pod hradom Likava z nej odbočovala cesta údolím Revúcej cez Šturec na Pohronie. Popod Likavský hrad išla odbočka do Vyšného Kubína. Od Ružomberka po Uhorskú Ves viedli cesty po oboch

stranách Váhu. Vo Vlachoch bol brod, neskoršie cez most cez Váh. V tom mieste z nej odbočovala Antigua via (Stará cesta) vedúca popod Veľký liptovský hrad cez Chočské vrchy na Oravu a do Poľska. Ďalšia cesta odtiaľ na Oravu viedla cez Sielnicu údolím Kvačianky. Od Uhorskej Vsi cesta pokračovala popri hrade Hrádok. V Dovalove z nej odbočovala cesta cez Kôšovec na Kráľovu Lehotu a hore Bockou dolinou cez Bačúšske sedlo prešla na Horehronie. Striedavo v Dovalove alebo v Hybiach už od 13. storočia stála mýtnica, mýtna z nej patrilo uhorským kráľom. Medzi Dovalovom a Hybiami išla cesta cez kopec, ktorý má aj teraz názov Stará púť. Smerom na Spiš pokračovala cesta cez Východnú, Važec a Štrbu. V roku 1364 dal kráľ Ľudovít I. Magmu viú prebudovať na obchodnú cestu zo Žiliny do Košíc. Hlavné strážne stanovišťa na Liptove boli tam, kde odbočovali významné cesty a kde boli brody cez Váh.

Pôvod kráľovolehotských zemanov:

(v zátvorkách sú roky ich doloženia v listinách)

Niektorí historici predpokladajú, že rytier Vavrinec bol potomkom jedného z šľachticov Beucha, Hauka a Polku, lebo Vavrincovi synovia Bohumír a Serafín v r. 1263 požiadali kráľa Bela IV. o potvrdenie darovacej listiny kráľa Ondreja II. z r. 1230 ako ich potomkovia. Aj kráľovolehotské donačné listiny z r. 1361 a 1390 svojim textom napovedajú, že Vavrinec skutočne mohol byť potomkom Hauka. Potom by začiatok rodu Lehotský bol takýto: Hauk mal syna Vavrince, ten synov Bohumíra, Serafína, Rečku a Krupca. Z nich Serafín mal synov Ondreja a Mikuláša. A Mikuláš mal synov Alexandra, Egídiusa a Pavla. Egídius mal synov Barnabáša a Kristína. Oni traja, otec Egídius a jeho synovia Barnabáš a Kristián tvorili veliteľov strážnej posádky nachádzajúcej sa poblíž našej obce na Vachtárovej a im v r. 1361 kráľ Ľudovít I. daroval Kráľovu Lehotu s jej rozsiahlym územím. Ich potomkovia začali prídomek „z Kráľovej Lehoty“ používať ako priezvisko Lehotský. Aj erb rodu Lehotský je odvodený od služieb kráľom.

F. Bizub

Významní rodáci a osobnosti obce

LEHOTSKÝ, Dezider - vysoký štátny úradník

(* 8.5.1853 Kráľova Lehota † 1.1.1922 Budapešť)

Bol hlavným uhorským ministerským inšpektorom. Žil spolu s manželkou Izabelou Balatonovou (*1870 †1934) v Budapešti a na svoje majetky v Kráľovej Lehote ustanovil správcu. Ich 5 detí sa narodilo v Budapešti. Z nich Teodor (*1890) bol neskôr advokátom, rovnako ako Zoltán (*1892 †1970).

LEHOTZKY, Imrich – vojak, barón

(* 18.10.1831 Kráľova Lehota † 3.10.1911 Kráľova Lehota)

Narodil sa v rodine Jána Lehotského Lackovie (*1803 †1862) a Márie Chaldrovičovej.

Bojoval v radoch rakúskej armády 24. 6. 1859 v bitke pri Solferine v talianskej Lombardii. Vtedy za veľkej horúčavy zaútočilo 160 tisíc vojakov spojenej francúzskej a piemontskej armády proti 150 tisíc vojakom rakúskej armády. Na bojisku ostalo ležať 22 tisíc rakúskych, 12 tisíc francúzskych a 5,5 tisíc piemontských ranených a mŕtvych vojakov. Rakúska armáda utrpela porážku. Za odvahu na bojisku, pre vysokú postavu a zemiansky pôvod bol vybratý za člena osobnej stráže cisára Františka Jozefa I. na viedenskom kráľovskom dvore. Za tieto vojenské služby mu cisár udelil titul *von*, čiže barón.

Hrob Imricha L. na našom cintoríne

Oženil s Auréliou Wágnerovou (*1842 †1924) zo Spišskej Soboty. Manželka Aurélia viedla v Kráľovej Lehote obchod, hostinec a gazdovstvo so služobníctvom keď bol na vojne a slúžil na cisárskom dvore vo Viedni a aj po jeho smrti. Mali 11 detí, z nich 7 v útlom veku zomrelo.

Bi

Poznaj svoju obec

Pomenovanie vrchov v okolí obce III.

Cúdenica (933,2 m n. m.) – vrch na východnej strane Starej doliny.

Sekanice (1106) – horský hrebeň na západnej strane Starej doliny.

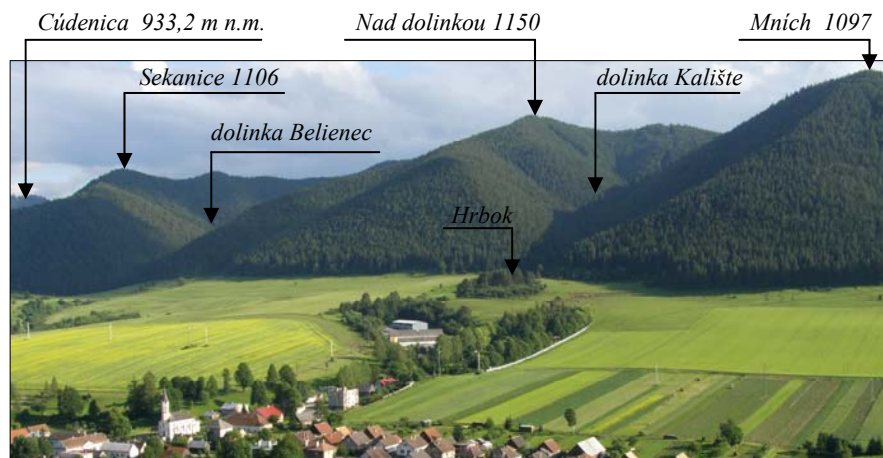
Belienc – dolinka nad ulicou Potok.

Hrbok – kopec nad cintorínom, miesto pálenia Jánskych ohňov.

Kalište – dolinka nad poľnohospodárskym družstvom.

Nad dolinkou (1150) – vrch medzi dolinkou Belienec a dolinkou Kalište.

Mních – skupina vrchov (1052, 1095, 1097, 1021 a 1049 m n. m.) s rovnakým pomenovaním tiahnucich sa zo severu na juh.

1145. výročie príchodu Cyrila a Metóda

Sv. Cyril a Metod patria k najvýznamnejším osobnostiam v dejinách slovenského národa. K ich odkazu sa dnes hlásia všetci Slováci bez rozdielu náboženskej príslušnosti. Prišli v roku 863 z gréckeho Solúnu. Konštantína (ktorý neskoršie prijal meno Cyril) a Metoda privítal knieža Rastislav a predstavil im

Knieža Rastislav víta Cyrila a Metóda

prvých žiakov. Konštantín s Metodom hneď založili slovanské učilište a cirkevnú školu, kde vzdelávali svojich pomocníkov v gramatike, hudbe a kresťanskom učení. Spolu preložili všetky knihy Biblie (okrem knihy Makabejcov), breviár, liturgické predpisy, spevníky, žaltáre aj Súdny zákonník pre svetských ľudí a napísali knihy o staroslovienskej gramatike. Konštantín taktiež napísal slávny Proglas, veršovaný predslav k Svätému Písmu. Svojich pomocníkov naučili cirkevný poriadok, raňajšie a večerné služby a sväté omše. Spolu s nimi potom vyučovali ľud o kresťanskom učení, učili ich písať, čítať, šírili aj zákonodarstvo a poriadok v živote. Snažili sa tiež, s pomocou kniežaťa Rastislava, zorganizovať osobitnú cirkevnú hierarchiu s vlastnou provinciou, ktorá by ľahšie odolávala nemeckým nátlakom.

Slovania ešte nemali svoje písmo, preto Konštantín podľa vtedajšej hovorovej slovenčiny zostavil staroslovienskú hlaholiku, ktorá sa stala kmeňovým jazykom aj pre ostatné slovanské národy. **F. Bizub**

Pamätníky, pamätné tabule, kaplnky a kríže

Kamenný kríž v osade Čierny Váh

V osade Čierny Váh, ktorá bola založená hrádockým komorským panstvom v polovici 18. storočia, bola silná komunita katolíkov (v r. 1811 bolo 103 katolíkov zo 105 obyvateľov osady a okolitých samôt). Preto tam okrem kaplnky Najsvätejšej Trojice so zvonnicou a cintorínom dal postaviť pravdepodobne hrádocký komorský prefekt František Wisner z Morgensternu aj kamenný kríž. Nachádza sa na ľavej strane pri vchode do osady. Je z roku 1807 a zhotovený z kameňa. Tento kríž má dvojníka, tiež z roku 1807, ktorý stojí v Liptovskom Hrádku v lipovej aleji pred katolíckym kostolom.

Kríž vo V. Chmelienci, 2007

Spoločenská rubrika

Kristus na kríži mal

poškodené nohy, v roku 2005 ich dal opraviť František Pačesa zo samoty Ráztočky. V osade Čierny Váh bol v polovici 19. stor. aj kovový kríž, miesto jeho umiestnenia nepoznáme. Údržbu krížov do päťdesiatych rokov 20. stor. zabezpečoval liptovskohrádocký lesný úrad.

Kríž z roku 1807, foto 2007

Drevený kríž vo Vyšnom Chmelienci

Nachádza sa napravo cesty do osady Čierny Váh pri ústí vyšnochmelienského potoka do dolnej nádrže vodnej elektrárne Čierny Váh. Na drevenom kríži je bronzová postava Krista. Postavili ho lesní pracovníci z Liptovskej Tepličky prichádzajúci pracovať do čiernovážských dolín, ktorí sa oň aj starajú. **F. Bizub**

Druhý štvrtrok 2008

Narodili sa: Simona Blahová 9. 6. 2008

Povedali si áno: Ivana Chovanová & Ing. Štefan Brestovský 26. 4. 2008

Životné jubileá:

50 rokov	Oľga Lehotská, č.d. 226	1. 4. 1958	Eduard Pirožek	25. 5. 1958
55 rokov	Milan Brezina	23. 4. 1953	Bedriška Gábrizová	2. 5. 1953
	Ján Ďuriča	6. 5. 1953	Ivan Lenčo	31. 5. 1953
60 rokov	Pavlna Šteučeková	9. 4. 1948	Viera Pavláková	13. 4. 1948
85 rokov	Aurel Blaschke	20. 4. 1923	Zdena Lesáková	27. 6. 1923

K R Á Ľ O V A L E H O T A , obecný časopis. Vychádza štvrtročne. Vydáva Obecný úrad Kráľova Lehota. Redakčná rada: Ing. Jozef Cerovský, Milan Lehotský, Jozef Lesák, Vladimír Kaprini. Redaktor a grafická úprava: František Bizub, 032 33 Kráľova Lehota 164, tel.: 0907 652406, e-mail: bizubf@mag-net.sk. Tlač: REPROservis - DTP štúdio Liptovský Mikuláš. Náklad: 230 kusov.